

USMERNENIA¹ HNUTIA FOKOLÁRE
ZAMERANÉ NA PODPORU BLAHA A OCHRANY
MALOLETÝCH A ZRANITEĽNÝCH OSÔB

Interné predpisy na podporu blaha detí a dospelých

Úvod

1 – Hnutie fokoláre – Máriino dielo – je medzinárodné súkromné združenie veriacich pápežského práva a právnická osoba². Jeho duchovnosť je zameraná na evanjelium, kresťanskú lásku ako spôsob života, na dosiahnutie jednoty a budovanie univerzálneho bratstva³.

2 – Je to náboženská a občianska realita, ktorej súčasťou sú ľudia všetkých kultúr, jazykov, národov a náboženstiev celého sveta.

3 – Prostredníctvom svojich mládežníckych sekcií (najmä Gen 3, Gen 4, Chlapci za jednotu, deti a mládež Farského hnutia a Diecézne hnutie) a rôznymi aktivitami pre maloletých Hnutie fokoláre podporuje celkovú (integrálnu) formáciu osoby v jej jedinečnej a neopakovateľnej totožnosti.

4 – Hnutie fokoláre sa díva na každé dieťa, na každého chlapca a každé dievča, ako aj na dospelujúceho v ich dôstojnosti a z pohľadu evanjelia, usiluje sa rozvíjať ich ľudské a duchovné schopnosti a podporovať to, čo je v každom z nich pozitívne; v aktivitách zameraných na maloletých sa inšpiruje pedagogikou spoločenstva, ktorá do centra vzťahu kladie Ježišovu prítomnosť (porov. *Mt 18, 20*).

5 – Uznávajúc zásady zakotvené v Medzinárodnom práve o ochrane maloletých osôb [porovnaj s. články 3 a 19 Dohovoru OSN: *Práva dieťaťa (Dohovor o právach dieťaťa)*], sa Hnutie fokoláre zaväzuje predchádzať všetkým formám násillia, zneužívania a zlého zaobchádzania či šikanovania maloletých⁴ vrátane prípadov, keď sa ich pri aktivitách dopúšťajú iné maloleté osoby, v prvom rade prijatím týchto preventívnych opatrení:

¹ Tieto usmernenia sú revíziou usmernení prijatých Hnutím fokoláre v apríli 2014.

² Hnutie fokoláre je prostredníctvom národných orgánov uznané v mnohých krajinách. Tieto smernice slúžia ako usmernenia pre spoločenstvá hnutia prítomné v rôznych krajinách sveta; národné centrá ich prispôbia kultúrnej a právnej realite vo svojich krajinách.

³ Porov. článok 6 Základných stanov Máriinho diela.

⁴ Podľa medzinárodnej definície je šikanovanie psychologický alebo fyzický útlak, opakovaný v priebehu času, vykonávaný „silnejšou“ osobou alebo skupinou osôb voči inej osobe vnímanej ako „slabšia“. Aby sme vedeli odlišiť toto správanie od iných, treba brať do úvahy: 1. vek – šikanovanie je forma zneužívania medzi rovesníkmi (deťmi a dospelými), ktorú treba odlišovať od iných javov, vyskytujúcich sa napríklad medzi dospelými alebo medzi dospelými a maloletými; 2. kontext – k šikanovaniu dochádza hlavne v školskom prostredí alebo cez sociálne médiá; 3. iné javy – napríklad

- a) zverovať neplnoletých osobám so zmyslom pre zodpovednosť za svoje konanie a správanie, ktoré sa angažujú v živote evanjelia podľa duchovnosti spoločenstva Hnutia fokoláre a sú spôsobilé na to, aby boli v ich blízkosti (v súlade s kritériami na podporu a ochranu blaha maloletých v prvej časti dokumentu);
- b) poskytovať a zaisťovať pre neplnoleté osoby bezpečné prostredie, v ktorom sa konajú hry a školenia primerané veku bez psychologického nátlaku, pri rešpektovaní a ochrane dôstojnosti a podpore rozvoja;
- c) pestovať kultúru rešpektu a úcty k druhému, ochranu slobody, altruizmus, rovnosť, dôstojnosť a autonómiu všetkých ľudských bytostí, taktiež s cieľom predchádzať všetkým formám zneužívania medzi rovesníkmi;
- d) účinne a pohotovo reagovať na každé upozornenie o zneužívaní člena Hnutia fokoláre v súlade s ustanoveniami týchto usmernení, pričom sa zaväzuje, pokiaľ je to len možné, vždy preveriť opodstatnenosť upozornení;
- e) postarať sa o podanie trestného oznámenia súdnemu orgánu v prípade, že to predpisujú vnútroštátne právne normy a miestna konferencia biskupov;
- f) byť v blízkosti a poskytovať všetky formy podpory tým, ktorí sa stali obeťami zneužívania, a ich rodinným príslušníkom;
- g) poskytovať psychologickú podporu každému členovi Hnutia fokoláre, ktorý sa dopustil trestného činu voči dieťaťu, mladému človeku alebo zraniteľnému dospelému, s cieľom zaistiť čoraz väčšiu ochranu detí.

6 – Na účely týchto usmernení je na úrovni „maloletej osoby“ každá „zraniteľná osoba“, ktorou sa rozumie „každá chorá osoba postihnutá fyzickou alebo psychickou slabosťou, alebo je pozbavená osobnej slobody, ktorá fakticky hoci len príležitostne obmedzuje jej schopnosť porozumieť alebo chcieť, či klásť odpor obťažovaniu“.

7 – Aby Hnutie fokoláre mohlo všetkými potrebnými formami chrániť zraniteľné osoby, jej rodičia, resp. opatrovníci musia pred každou aktivitou informovať zodpovedných a prípadne zdokumentovať fyzický alebo duševný stav, v ktorom sa osoba nachádza.

deviantné správanie mládeže ako výraz rôznych typov správania, ktoré na rozdiel od šikanovania predpokladajú spáchanie trestného činu.

PRVÁ ČASŤ

Kritériá pre podporu a ochranu blaha maloletého

8 – Vzhľadom na to, že prvoradým záujmom Hnutia fokoláre je podpora a ochrana celkového blaha maloletej osoby, týmto dokumentom chce stručne ukázať spôsob, akým v takýchto prípadoch postupuje, a ktorý chce v čoraz väčšej miere aplikovať pri aktivitách hnutia s maloletými na celom svete.

9 – Hnutie fokoláre už v niektorých krajinách vypracovalo usmernenia v súlade s miestnymi zákonmi, resp. smernicami príslušných biskupských konferencií, ktoré sú pre členov hnutia v týchto krajinách záväzné.

10 – Dospelí členovia hnutia, vybraní na základe preukázanej zrelosti a duševnej rovnováhy na vykonávanie aktivít s maloletými, musia absolvovať prípravný kurz v trvaní najmenej šesť hodín na tému ochrany maloletých v duchu usmernení cirkevných autorít, ako aj z právneho, psychologického a rodinného hľadiska.

11 – Po **overení** získaných znalostí musia dospelí podpísať vyhlásenie, ktoré bude mať platnosť tri roky a v ktorom potvrdia, že poznajú a chcú uplatňovať príslušné pravidlá správania voči maloletým. Taktiež musia na vlastnú zodpovednosť vyhlásiť, že neboli odsúdení za trestné činy proti verejnej morálke, rodinnej morálke a morálnej slobode.

12 – Kurz je súčasťou permanentnej formácie, ktorej súčasťou sú ďalšie doškoloňovacie kurzy, podľa **možnosti** každé dva roky, na ktorých sa zúčastnia aj zodpovední za fokoláre a poverené osoby.

13 – Osoby vykonávajúce aktivity s maloletými majú nadviazať úzky vzťah s rodinou maloletého a pokiaľ je to len možné, zapojiť ju do týchto aktivít. V dostatočnom predstihu treba pripravovať aktivity zahŕňajúce neplnoleté osoby, o ktorých miestne komunity hnutia musia byť informované (všetkými možnými a vhodnými metódami a prostriedkami) vrátane predloženia všeobecného programu a preberaných tém, o ktorých budú informovaní rodičia.

14 – V záujme bezpečnosti a preukázanej efektivity činností súvisiacich s maloletými musia byť pri aktivitách prítomní najmenej dvaja dospelí. V prípade, že skupina presiahne počet ôsmich maloletých, prítomnosť dospelých sa bude primerane zvyšovať (v závislosti od charakteristik skupiny a od prebiehajúcich aktivít), podľa možnosti v pomere jeden dospelý na osem maloletých.

15 – Pokiaľ je to len možné, od rodičov sa bude vyžadovať, aby zabezpečili dopravu svojich detí; v prípade, že by to nebolo možné, bude sa požadovať osobitné povolenie, hoci aj neformálne.

16 – Rozhovory s maloletými treba viesť na otvorených miestach, ktoré sú prístupné a viditeľné aj ostatným.

17 – Na nočný odpočinok sú najlepšie veľké izby, osobitne pre dievčatá a chlapcov; taktiež je vhodné, aby dospelí spali v oddelených priestoroch, ale vedľa miestností s maloletými, aby bol zabezpečený dohľad.

18 – Maloleté osoby, ktoré sú schopné používať toaletu a sprchu samostatne, treba sprevádzať iba v núdzových situáciách alebo v prípade osobitnej potreby maloletého.

19 – V prípade nesebestačnosti bude forma poskytovanej pomoci dohodnutá s rodinou.

20 – Rodičia musia každoročne vystaviť písomný súhlas, že sa ich deti môžu

zúčastňovať na im určených aktivitách. Rovnako budú musieť dávať súhlas s rozširovaním fotografií, filmových záberov a skúseností maloletých. Ak si to budú želať, môžu požiadať o ďalšie informácie o programoch a byť (s náležitou diskretnosťou) prítomní pri týchto aktivitách.

21 – Pokiaľ ide o správanie v prípade podozrenia zo zneužívania zo strany členov Hnutia fokoláre, resp. počas aktivít vykonávaných v rámci hnutia, platia ustanovenia uvedené v druhej časti dokumentu.

Povinnosti spoluprezidenta týkajúce sa ochrany maloletých osôb ako garanta morálky

22 – Vzhľadom na morálnu povahu predmetu týchto usmernení bude prezidentka rozhodovať o veciach konkrétne uvedených v ďalšej časti vždy po dohode so spoluprezidentom ako garantom morálky a v súlade s disciplínou podľa učenia Cirkvi (pozri čl. 93 Základných stanov Máriinho diela) bez toho, aby tým bola narušená jej kompetencia ako konečnej autority⁵.

Ústredná komisia na ochranu maloletých a dozorný orgán

23 – Na splnenie prijatého záväzku zriadilo Hnutie fokoláre Ústrednú komisiu na ochranu maloletých pozostávajúcu minimálne z piatich členov (ich počet musí byť vždy nepárny) menovaných prezidentkou, ktorí majú preukázané skúsenosti a odborné znalosti v rôznych oblastiach⁶. Spomedzi nich prezidentka menuje osobu, ktorá bude činnosť komisie koordinovať a komisiu navonok reprezentovať⁷.

24 – Komisia bude v plnej a úzkej spolupráci s výchovno-vzdelávacími zložkami Hnutia fokoláre podnikáť primerané iniciatívy zamerané na vzdelávanie členov Diela, najmä tých, ktorí pracujú s maloletými.

25 – Okrem toho na základe osobitného poverenia prezidentky bude Ústredná komisia vykonávať úkony vo všetkých fázach interného konania vedeného v prípadoch, keď páchatelom domnelého zneužívania maloletých bude člen Generálnej rady, fokolarín či fokolarínka, žijúci v celibáte alebo v manželstve.⁸

26 – Obeťam zneužívania bude ponúknutá lekárska pomoc vrátane neodkladnej terapeutickú a psychologickú pomoc, ako aj užitočné informácie právnej povahy a akékoľvek ďalšie druhy podpory, ktoré budú potrebné.

⁵ Povinnosti spoluprezidenta sú uvedené v Základných stanovách; medzi ne patrí starosť o to, aby vnútorný život bol v súlade s morálkou a disciplínou Cirkvi.

⁶ Morálna, lekárska, psychologická, pedagogická, právna oblasť.

⁷ Odsek pridaný na základe rozhodnutia prezidentky 1. júna 2020.

⁸ Odsek pridaný na základe rozhodnutia prezidentky 1. júna 2020. Predchádzajúci odsek znel: *Okrem toho na základe osobitného poverenia prezidentky bude Ústredná komisia vykonávať úkony vo všetkých fázach interného konania vedeného v prípadoch, keď je páchatelom domnelého zneužívania maloletých člen Generálnej rady, fokolarín či fokolarínka, žijúci v celibáte alebo v manželstve.*

27 – Úlohou Ústrednej komisie je taktiež pomáhať a dbať o to, aby osoby zodpovedné v zóne či podzóne za ochranu maloletých vykonávali zverené úlohy a na tento účel im vydávajú usmernenia.

28 – Hnutie fokoláre zriadilo aj dozorný orgán pozostávajúci z troch osôb menovaných prezidentkou, z ktorých aspoň jedna je mimo hnutia, ktorého úlohou je dohliadať na ochranu maloletých v rámci združenia a kontrolovať činnosti a prácu Ústrednej komisie. S týmto cieľom sa tieto dva orgány musia stretávať najmenej raz ročne, najlepšie v mesiaci jún.

29 – Funkčné obdobie členov Ústrednej komisie a členov dozorného orgánu sú tri roky a môže sa predĺžiť najviac trikrát.

Komisie na ochranu maloletých v zónach/podzónach

30 – Na dosiahnutie cieľov uvedených v úvode tohto dokumentu delegáti Diela zriadia komisie v zónach podľa kritérií stanovených pre Ústrednú komisiu; dovedy poveria dve kompetentné, rozvážne a skúsené osoby, muža a ženu, vybrané spomedzi členov Diela, ktorí budú vykonávať svoju úlohu úplne slobodne a samostatne a v úzkej spolupráci s delegátmi a s Ústrednou komisiou.

31 – Poverenie, ktoré je na tri roky a je možné ho predĺžiť najviac trikrát, musí udeliť písomnou formou osoba zodpovedná za zónu (pozri prílohu B – formulár poverenia).

32 – Komisiám, resp. osobám povereným v zónach môžu pomáhať odborníci, podľa možnosti s potrebnou odbornou kompetenciou, a to aj spomedzi osôb mimo Diela, a ich úlohou – v prípade sexuálneho zneužívania, obťažovania, zlého zaobchádzania a šikanovania maloletých hlásených v rámci územia zóny, s výnimkou prípadov, ktoré patria do kompetencie ústrednej komisie – bude viesť interné konanie v súlade s ustanoveniami týchto usmernení a účinne spolupracovať s príslušnými orgánmi a štruktúrami zodpovednými za zisťovanie skutočností a ochranu obetí bez toho, aby bol dotknutý vzťah s rodinou maloletého (s rodičmi, resp. s osobou majúcou rodičovskú zodpovednosť).

33 – Obetiam zneužívania bude ponúknutá lekárska pomoc vrátane neodkladnej terapeutickú a psychologickú pomoci, ako aj užitočné informácie právnej povahy a akékoľvek ďalšie druhy potrebnej podpory.

34 – Komisie, resp. poverené osoby každý rok pošlú Ústrednej komisii výročnú správu o činnosti.

35 – Ak je zóna rozdelená na podzóny, uplatnia sa na ne uvedené ustanovenia týkajúce sa zóny. V takom prípade budú všetky úlohy týchto smerníc vykonávať komisie, resp. osoby zodpovedné za podzónu.

36 – Tieto normy sa vzťahujú aj na citadely Hnutia fokoláre⁹.

37 – Osoby zodpovedné za zónu, resp. podzónu musia zabezpečiť, aby v jednotlivých častiach zóny, resp. podzóny boli v plnej miere vykonané všetky kroky stanovené v usmerneniach. V prípade hlásenia o zneužívaní maloletých v čase, kým ešte nie sú zriadené komisie v zóne, resp. v podzóne, alebo dovedy, kým nebudú menované osoby zodpovedné za ochranu maloletých, budú preverení týchto správ poverené najmenej dve osoby, muž a žena, ktoré spĺňajú stanovené požiadavky a ktoré rozhodnú o ďalšom postupe v súlade s týmito usmerneniami.

DRUHÁ ČASŤ

Postup v prípade hlásenia údajného sexuálneho zneužívania, násilia, zlého zaobchádzania a šikanovania maloletých alebo zraniteľných osôb

Informácie o nedovolenom správaní a ako v takomto prípade postupovať

38 – Máriino dielo uznáva zákonnú povinnosť zodpovedných osôb prijať potrebné opatrenia, aby nedochádzalo k zneužívaniu maloletých akéhokoľvek druhu.

39 – Máriino dielo taktiež uznáva morálnu povinnosť všetkých svojich členov nahlasovať prípady alebo podozrenia o akejkol'vek forme zneužívania maloletých osôb a akejkol'vek situácie, z ktorej vyplýva, že maloletej osobe bolo ublížené, resp. prežíva opustenosť.

40 – Pri plnení tejto povinnosti je každý povinný poskytnúť všetky informácie potrebné na rekonštruovanie faktov, ktoré sú predmetom oznámenia. Preto každý, kto je vypočúvaný ako osoba informovaná o skutočnostiach, nesmie tvrdiť to, čo nie je pravda, resp. popierať pravdu, má morálnu povinnosť nezamlčovať, a to úplne ani čiastočne, to, čo vie o skutočnostiach, o ktorých je vypočúvaný.

41 – V prvom rade je potrebné mať na pamäti dobro maloletého. Z tohto dôvodu sú členovia Hnutia fokoláre povinní hlásiť akúkoľvek formu domnelého sexuálneho zneužívania, stalkingu (prenasledovania osoby), násilia, zlého zaobchádzania a šikanovania maloletých dospelými osobami poverenými starostlivosťou o ne, resp. samotnými maloletými, v každom prípade členmi Hnutia fokoláre, resp. iných subjektov počas aktivít, ktoré hnutie organizuje alebo s ním inými spôsobom súvisí.

42 – Osoba, ktorej sa maloletý spontánne zdôverí s tým, že sa stal v niektorom z vyššie uvedených prípadov obeťou zneužívania, je povinná:

a) pozorne vypočuť maloletého bez kladenia cieľných otázok a nechať ho, nech vyrozpráva všetko, čo osobne zažil, bez vyvíjania akéhokoľvek nátlaku na neho;

b) zachovať pokoj, správať sa prirodzene a mať na pamäti, že dieťa sa rozhodlo rozprávať o svojom zneužití iba preto, že má voči dospelému dôveru;

c) odprevadiť maloletého k rodičom a informovať ich o tom, čo presne povedal, samozrejme, pokiaľ sa hlásenie o zneužití dieťaťa a netýka rodiča či kolízneho opatrovníka a pokiaľ by z toho nevyplývalo pre dieťa iné riziko;

d) nakoľko je to len možné, treba zabezpečiť, aby maloletému bola bezodkladne poskytnutá všetka potrebná starostlivosť;

e) v prípade potreby vysvetliť rodičom, resp. opatrovníkom postup trestného oznámenia, resp. nahlasovania príslušným orgánom;

f) čo najpresnejšie napísať všetky údaje – meno, adresu, telefónne číslo a správu o tom, čo maloletá osoba uviedla, pričom v čo najväčšej možnej miere reprodukovat' slová, ktoré vyslovila;

g) okamžite informovať komisie, resp. osoby zodpovedné za ochranu maloletých, o mieste, kde k zneužívaniu pravdepodobne došlo. V opačnom prípade delegáti Diela v zóne bezodkladne vymenujú dve osoby, ktoré zabezpečia vybavenie prípadu.

43 – Ak je osoba, ktorej sa maloletý zdôveril, taktiež maloletá, musí o tom, čo

sa stalo, čo najskôr informovať asistenta, pokiaľ je prítomný, alebo dospelú osobu, voči ktorej má dôveru, aby bolo možné bezodkladne postupovať spôsobom stanoveným v tomto dokumente.

Úlohy zverené komisiám, resp. osobám zodpovedným za ochranu maloletých, ich plnenie a predbežné vyšetovanie

44 – Komisie, resp. zodpovedné osoby po prijatí hlásenia sú povinné, nakoľko je to len možné, postarať sa o to, aby maloletej osobe bola bezodkladne poskytnutá všetka potrebná starostlivosť, a okamžite o tom informovať delegátov Diela v zóne, resp. v podzóne, Ústrednú komisiu, ako aj spoluprezidenta.

45 – Úlohou komisií, resp. poverených osôb od okamihu nahlásenia prípadu zneužívania, okrem prípadov patriacich do kompetencie Ústrednej komisie, je zaoberať sa týmto prípadom, a preto každú žiadosť či informáciu týkajúcu sa predmetného prípadu im treba posielat' bezodkladne, bez ohľadu na to, od koho príde. Všetky informácie treba považovať za maximálne dôverné.

46 – V prípade hlásení týkajúcich sa členov Generálnej rady Máriinho diela, fokolarínov a fokolarínok spoločného života, resp. žijúcich v manželstve, a to aj počas celého obdobia ich formácie, koordinácia a riadenie prípadu náleží Ústrednej komisii na základe osobitného mandátu udeleného prezidentkou.⁹

47 – V takomto prípade treba hlásenia adresovať spoluprezidentovi, ktorý ich bude posielat' Ústrednej komisii s požiadavkou o začatie interného konania, alebo priamo Ústrednej komisii.¹⁰

48 – Ak domnelým páchatel'om je kňaz, rehoľník/rehoľníčka, diakon alebo zasvätená osoba, v takomto prípade spoluprezident alebo delegát Diela v zóne alebo osoba zodpovedná za citadelu (v prípade zneužívania spáchaného v citadele) upovedomí o tom biskupa, do ktorého diecézy je kňaz inkardinovaný, alebo najvyššieho moderátora inštitútu, do ktorého rehoľník/rehoľníčka patrí.

49 – V tomto prípade nebude začaté predbežné vyšetovanie, ktoré podľa kánonického práva náleží miestnemu ordinárovi.

50 – Všetky vyššie uvedené subjekty budú povinné zachovávať prísnu mlčanlivosť o všetkom, čo sa dozvedia od komisií, resp. od poverených osôb v zóne, resp. podzóne.

51 – Informácie, ktoré sú jasne zavádzajúce alebo očierňujúce, netreba brať do úvahy. Z tohto dôvodu komisie, resp. poverené osoby musia maximálne dbať o mlčanlivosť všetkých zúčastnených osôb.

52 – S výnimkou prípadov, v ktorých sú oznámené prípady zjavne neopodstatnené, komisie začnú interné konanie podľa pravidiel, nakoľko sú použiteľné, stanovených pre

⁹ Odsek zmenený a doplnený na základe rozhodnutia prezidentky z 1. júna 2020. Predchádzajúci odsek znel: *V prípade hlásení týkajúcich sa členov Generálnej rady Máriinho diela, fokolarínov a fokolarínok spoločného života, resp. žijúcich v manželstve, a to aj počas celého obdobia ich formácie, koordinácia a riadenie prípadu náleží Ústrednej komisii na základe osobitného mandátu udeleného prezidentkou.*

¹⁰ Odsek zmenený a doplnený na základe rozhodnutia prezidentky z 1. júna 2020. Predchádzajúci odsek znel: *V takomto prípade treba hlásenia adresovať spoluprezidentovi, ktorý ich bude posielat' Ústrednej komisii s požiadavkou o začatie interného konania, alebo priamo Ústrednej komisii.*

prípady oznámení na členov Generálnej rady Diela a fokolarínov/fokolarínky (pozri PRÍLOHA A; Usmernenia), pričom musia dbať o udržiavanie živého kontaktu s rodičmi maloletého, resp. s jeho opatrovníkom, okrem prípadov osobitných rodinných problémov alebo prípadov, v ktorých narušenie integrity maloletého možno pripísať rodinnému prostrediu.

Postup oznamovania príslušným orgánom

53 – Pokiaľ ide o oznamovaciu povinnosť súdnemu orgánu, Hnutie fokoláre bude postupovať v súlade s trestným právom každej krajiny alebo štátu a podľa smerníc miestnej biskupskej konferencie. Pokiaľ na základe interného konania Ústredná komisia, resp. komisia zóny či podzóny príde k záveru, že oznámenie je pravdivé, zodpovedné osoby za citadelu, zónu, resp. podzónu, v ktorej došlo k zneužitiu, podajú v súlade s touto povinnosťou oznámenie kompetentnému súdnemu orgánu s podrobným popisom zistených skutočností obsahujúcim všetky informácie, ktoré majú k dispozícii, a zabezpečia maximálnu spoluprácu s týmto orgánom.

54 – Oznámenie súdnym orgánom nebude podané iba v prípade odôvodneného a písomne vyjadreného nesúhlasu rodičov maloletého a kvôli jeho väčšej ochrane. V takomto prípade po získaní vyššie uvedeného písomného nesúhlasu sa konanie zastaví, príslušná dokumentácia bude uložená do archívu, aby v prípade potreby bolo možné zdokumentovať podniknuté kroky a dôvody rozhodnutia. Trestné oznámenie bude v každom prípade podané, ak túto povinnosť ukladá trestné právo danej krajiny alebo štátu, v ktorom k zneužitiu došlo.

55 – Bez ohľadu na to, či takáto povinnosť je alebo nie je predpísaná, Hnutie fokoláre bude povzbudzovať obeť, pokiaľ už sú plnoleté, resp. ich rodičov/opatrovníkov, aby podali trestné oznámenie priamo súdnemu orgánu, pričom im budú nápomocní a budú ich sprevádzať.

56 – V prípade, že z interného konania vyplynie, že maloletý bol zneužívaný v rodine, z dôvodu väčšej ochrany maloletého bude potrebné podať príslušným orgánom trestné oznámenie.

57 – Každý člen Hnutia fokoláre je vždy oprávnený samostatne podať trestné oznámenie alebo nahlásiť prípad kompetentnému súdnemu orgánu.

PRÍLOHA I

Interné postupy v Máriinom diele

Interná prax v sekciách a vo vetvách Máriinho diela

58 – Postupy stanovené v Máriinom diele v prípade vierohodného oznámenia o domnelom sexuálnom zneužívaní, násilí alebo zlom zaobchádzaní a šikanovaní maloletých, ktoré mali spáchať jeho členovia, sú nutne rôzne vzhľadom na rozmanitosť a medzinárodné zloženie jej členov (porov. články 129 – 140 Základných stanov) a z toho vyplývajúce právne podmienky a z nich odvodené kánonické predpisy, všeobecné stanovy a nariadenia.

59 – Veď v sekciách a vetvách, z ktorých pozostáva Dielo, niektorí jeho členovia sú vysvätení za kňazov či diakonov, iní skladajú sľuby a majú „právny štatút rehoľníkov“, iní majú „právne postavenie laikov“ so sľubmi alebo prísľubmi, alebo duchovnými záväzkami.

60 – Ordinovaní kňazi, členovia Máriinho diela, môžu patriť do sekcie fokolarínov, do vetvy kňazov a stálych diakonov fokolarínov, do vetvy kňazov, stálych diakonov, voluntárov, do vetvy gens a do vetvy rehoľníkov.

A) Postup u klerikov, diakonov, rehoľníkov a zasvätených osôb

61 – Sexuálne zneužívanie maloletých spáchané klerikom je považované za trestný čin podľa kánonického i podľa občianskeho práva.

62 – V prípade opodstatneného oznámenia o domnelom sexuálnom zneužívaní, násilí alebo zlom zaobchádzaní s maloletými spáchanom klerikom patriacim do sekcie fokolarínov alebo do vetvy kňazov fokolarínov a kňazov voluntárov, ako aj diecéznymi diakonmi, fokolarínmi či voluntármi, spoluprezident Máriinho diela to oznámi biskupovi diecézy, do ktorej je kňaz či diakon inkardinovaný, ktorý bude ďalej postupovať v súlade s kánonickými predpismi.¹¹

63 – Ak je obvineným klerik alebo rehoľník – neklerik z vetvy rehoľníkov, prípadne zasvätená osoba z vetvy zasvätených, v takomto prípade delegát Diela v zóne alebo spoluprezident (ak rehoľník alebo zasvätená osoba pracuje na plný úväzok pre Centrum hnutia) informuje najvyššieho moderátora Inštitútu zasväteného života alebo Spoločnosti apoštolského života, do ktorej patrí, aby začal trestné konanie stanovené zákonom pre členov inštitútov zasväteného života alebo spoločností apoštolského života.

64 – Osoba priamo zodpovedná za obvineného čakajúceho na vyšetrovanie zo strany cirkevných a štátnych orgánov ho musí zbaviť všetkých úloh, pri ktorých by sa mohol priamo alebo nepriamo dostať do kontaktu s maloletými, a zveriť mu úlohy, ktoré nie sú spojené s takýmto rizikom.

65 – Zodpovedná osoba má okrem toho nariadiť obvinenému, aby absolvoval psychologické alebo dokonca lekársko-právne vyšetrenie.

66 – Prípadné zvolenie osoby, ktorá sa dokázateľne dopustila sexuálneho zneužívania

¹¹ Spoluprezident má zodpovednosť za kňazov – členov sekcie fokolarínov, aby vykonávali svoju službu (článok 93 písm. b/ a c/); v „Pravidlách sekcie fokolarínov“ (článok 95) je okrem toho uvedené, že spoluprezident predloží prípad biskupovi diecézy, v ktorom je fokolarín inkardinovaný.

maloletých, do zodpovednej funkcie, nie je možné schváliť.

Na základe výsledku kánonického procesu sa začne interné konanie voči obvinenej osobe v súlade s postupmi ustanovenými v predpisoch sekcie alebo vetvy, ku ktorej patrí, platnými v čase podania oznámenia.

B) Postup v prípade členov – laikov

Členovia Generálnej rady a fokolaríni a fokolarínky

67 – V prípade, že prezidentka alebo spoluprezident dostane oznámenie, že člen Generálnej rady alebo fokolarín či fokolarínka spoločného života, resp. žijúci v manželstve, a to aj v prípade, že sú ešte v období formácie, sú domnelými páchatelmi zneužívania maloletých, bezodkladne (najneskôr však do desiatich dní) pošlú Ústrednej komisii písomnú žiadosť o začatie interného vyšetrovania podľa ustanovení uvedených v týchto usmerneniach, ktorých účelom bude overiť opodstatnenosť skutočností obsiahnutých v oznámení.¹²

68 – V prípade, že správa o zneužívaní príde priamo na Ústrednú komisiu, táto ju okamžite oznámi prezidentke a spoluprezidentovi, ako aj sekcii, do ktorej obvinená osoba patrí, zodpovednej osobe za príslušnú zónu a tiež Medzinárodnému centru vetvy, do ktorej patrí.¹³

69 – V tejto fáze môže byť potrebné a nutné prijať preventívne opatrenia na zaistenie správneho a slobodného priebehu vyšetrovania a najmä na to, aby sa zabránilo ďalšiemu zneužívaniu a pohoršeniu.

70 – Z tohto dôvodu zodpovedná osoba musí až do ukončenia predbežného vyšetrovania okamžite zakázať akýkoľvek kontakt obvinenej osoby s maloletými.

71 – Pri oznamovaní ochranného opatrenia zodpovedná osoba nebude uvádzať obsah správy, jej autorov ani mená ostatných zúčastnených, iba sa obmedzí na oznámenie, že opatrenie sa prijíma na základe upozornenia „vo veci ochrany maloletých“.

Predbežné vyšetrovanie a interný postup

72 – Koordinátor Ústrednej komisie po prijatí správy písomne poverí dve osoby, muža a ženu, podľa možnosti spomedzi jej členov alebo členov komisie zóny, v ktorej došlo k domnelému zneužitíu.¹⁴

¹² Odsek zmenený so schválením prezidentky 1. júna 2020. Predchádzajúci odsek znel: *V prípade, že prezidentka alebo spoluprezident dostane oznámenie, že člen Generálnej rady alebo fokolarín či fokolarínka spoločného života, resp. žijúci v manželstve, a to aj v prípade, že sú ešte v období formácie, sú domnelými páchatelmi zneužívania maloletých, bezodkladne (najneskôr však do desiatich dní) pošlú Ústrednej komisii písomnú žiadosť o začatie interného vyšetrovania podľa ustanovení uvedených v týchto usmerneniach, ktorých účelom bude overiť opodstatnenosť skutočností obsiahnutých v oznámení.*

¹³ Odsek zmenený so schválením prezidentky 1. júna 2020.

¹⁴ Odsek zmenený na základe rozhodnutia prezidentky z 1. júna 2020. Predchádzajúci odsek znel: *Ústredná komisia po prijatí žiadosti a dokumentácie od spoluprezidenta písomne poverí dve osoby, muža a ženu, najlepšie spomedzi svojich členov alebo členov komisie zóny, resp. podzóny, v ktorej došlo k domnelému zneužitíu.*

73 – Na začiatku predbežného vyšetrovania obidve poverené osoby určia, koho treba pri vyšetrovaní vypočuť, a prípad od prípadu budú posudzovať, čo je potrebné vykonať na to, aby bol splnený účel vyšetrovania.

74 – V tejto fáze treba vypočuť aj *domnelú obeť* (ak je ešte maloletá, tak iba výnimočne a za prítomnosti psychológa), aby opísala skutočnosti, s ktorými sa treba zaoberať, ako aj *prípadných svedkov, ktorých označí* (najmä s cieľom overiť, či sú obvinenia opodstatnené).

75 – V prípadoch, keď sú fakty evidentné a isté, treba prejsť do ďalšej fázy.

76 – Na konci predbežného vyšetrovania treba najmenej desať dní vopred predvolať domnelého páchatel'a, aby bol informovaný o obvineniach vznesených proti nemu, aby sa mohol pripraviť na obhajobu, pri ktorej mu môže pomáhať, pokiaľ si to praje, obhajca podľa vlastnej voľby. Obhajcom nemôže byť interný člen sekcie či vetvy, mužskej či ženskej, do ktorej patrí obvinená osoba, resp. domnelá obeť.

77 – Treba zabezpečiť, aby obvinená osoba a jej obhajca mali možnosť nahliadnuť do dokumentov a mohli sa pripraviť na prípadnú obhajobu.

78 – V prípade vážnej a objektívnej prekážky, bez toho, aby bola dotknutá možnosť podávať písomné stanoviská, môže domnelý páchatel' raz požiadať o odloženie vypočutia s tým, že sa o tento čas predĺži lehota na ukončenie predbežného vyšetrovania.

79 – V prípade, že to bude potrebné pre rozhodovanie, sú prípustné dôkazy na obhajobu obvinenej osoby, ako aj ďalšie úradne nariadené dôkazy.

80 – Získavanie prípustných dôkazov sa uskutoční v konfrontácii účastníkov (poškodenej osoby a obvinenej osoby) za prítomnosti ich obhajcov, pokiaľ sú menovaní.

81 – Predbežné vyšetrovanie sa musí ukončiť do deväťdesiatich dní od prijatia dokumentácie dvomi poverenými osobami; pred uplynutím tohto termínu, pokiaľ na to existujú opodstatnené dôvody, môžu tieto poverené osoby požiadať Ústrednú komisiu o predĺženie lehoty o maximálne šesťdesiat dní.

82 – Po ukončení predbežného vyšetrovania musí subjekt, ktorý ho vykonal, odovzdať dokumentáciu Ústrednej komisii spolu s vlastnou správou, v ktorej budú vysvetlené vykonané kroky, prijaté rozhodnutia a dosiahnuté výsledky.

83 – Po tom, ako Ústredná komisia prijme správy a v závislosti od výsledku činnosti vykonanej v rámci predbežného vyšetrovania, do šesťdesiatich dní vydá *stanovisko* k rozhodnutiu týkajúcemu sa obvinenej osoby.

84 – Preto Ústredná komisia prijme jedno z týchto opatrení:

a) ak je možné vylúčiť pravdivosť oznámených skutočností, alebo ak získané dôkazy sú nedostatočné, navrhne uloženie prípadu *ad acta*;

b) ak podozrivý uznal svoju vinu, alebo ak sa zistí, že správa je opodstatnená, vydá písomné stanovisko s návrhom na disciplinárne opatrenie proti obvinenej osobe.

85 – Vo výnimočných prípadoch, keď je potrebné dodatočné dokazovanie, toto sa musí vykonať v priamej konfrontácii medzi stranami do tridsiatich dní od požiadavky.

86 – Stanovisko Ústrednej komisie bude okamžite oznámené sekcii, resp. vetve, do ktorej obvinená osoba patrí, prezidentke a spoluprezidentovi Máriinho diela, ako aj povereným osobám zodpovedným za konanie, pokiaľ nie sú členmi Ústrednej komisie.

87 – Po zohľadnení odôvodneného stanoviska Ústrednej komisie prijme zodpovedná osoba za sekciu spolu so svojou radou okamžite – v každom prípade však najneskôr do tridsiatich dní – záverečné rozhodnutie v súlade s príslušnými nariadeniami. Opatrenie prijaté sekciou alebo vetvou treba okamžite, v každom prípade najneskôr do desiatich dní od prijatia,

oznámiť Ústrednej komisii, obvinenej osobe a jej obhajcovi, ako aj zodpovednému za zónu, do ktorej obvinená osoba patrí.

88 – Oznámenie adresované obvinenej osobe musí obsahovať termíny a spôsoby odvolania sa uvedené v bodoch od č. 92 ďalej.¹⁵

89 – Ústredná komisia bude okamžite informovať zodpovedných za citadelu, resp. zónu či podzónu, v ktorej došlo k zneužitiu, aby v prípade, že budú splnené všetky podmienky, bezodkladne podali trestné oznámenie súdnemu orgánu.

90 – Po oznámení opatrenia vyššie uvedeným subjektom Ústredná komisia zabezpečí, aby o tom bola informovaná obeť, alebo ak je ešte maloletá, jej rodičia, resp. opatrovníci.

91 – Porušenie podmienok a ustanovení pre interné konanie bez toho, aby pritom bola dotknutá zodpovednosť subjektov, ktoré možno obžalovať, nemá za následok neplatnosť uloženej sankcie za predpokladu, že obvinená osoba má právo na svoju obhajobu.

Odvolanie sa

92 – Proti konečnému rozhodnutiu je prípustné podať odvolanie do 30 dní od oboznámenia sa s opatrením.

93 – Žiadosť o zrušenie alebo zmenu treba v prvom stupni adresovať prezidentke. Podanie odvolania automaticky má za následok pozastavenie sankcie. Prezidentka prijme rozhodnutie do tridsiatich dní od prijatia odvolania.

94 – V prípade, že odpoveď je záporná, alebo je považovaná za neuspokojivú napriek tomu, že prezidentka rozhodnutie opravila, alebo neprijala nijaké opatrenie, je prípustné sa odvolať na pápežské *Dikastérium pre laikov, rodinu a život*, a to do tridsiatich dní od prijatia opraveného rozhodnutia, resp. po tridsiatom dni v prípade, že sa neprijalo nijaké opatrenie.¹⁶

95 – V prípade, že výsledok iniciatívy je neuspokojivý pre odvolávajúcu sa stranu, je možné podať opravný prostriedok na Najvyšší súd Apoštolskej signatúry.

Postupy v prípade vyšetrovania a trestného konania vedeného súdnym orgánom

96 – Počas vyšetrovania je potrebné byť mimoriadne obozretný a spolu s vyšetrovacím orgánom vyhodnocovať možnosť prípadných krokov; v tejto fáze sa zodpovedné osoby hnutia majú vyhýbať formálnemu internému vyšetrovaniu (pokiaľ to nevyžadujú konkrétne okolnosti) aj preto, aby sa predišlo možnému prekryvaniu sa so súdnym orgánom. To platí ešte viac, ak vďaka postoju spolupráce vyšetrovanej osoby sa na minimum zníži možnosť opakovania prípadných zneužívaní.

97 – Ochota podozrievanej osoby spolupracovať sa prejavuje zanechaním, prinajmenšom dočasným, všetkých úloh, ktorými bola poverená, a nezúčastňovaním sa na verejných podujatiach a konferenciách organizovaných v rámci Hnutia fokoláre.

98 – Treba byť veľmi opatrný pri verejných vyhláseniach a v prípade potreby sa odporúča menovať hovorca Hnutia fokoláre.

¹⁵ Odsek pridaný na základe rozhodnutia prezidentky 1. júna 2020.

¹⁶ Odsek zmenený a doplnený na základe rozhodnutia prezidentky z 1. júna 2020. Predchádzajúci odsek znel: *Ak je odpoveď záporná alebo považovaná za neuspokojivú, napriek tomu, že prezidentka rozhodnutie opravila, alebo neprijala nijaké opatrenie, je prípustné sa odvolať na Dikastérium pre laikov, rodinu a život do 15 dní od oboznámenia sa s novým opatrením, resp. do tridsiatich dní v prípade, že sa neprijalo nijaké opatrenie.*

99 – V prípade potreby je možné pomôcť podozrivému pri vyhľadani dôveryhodného právnikovi bez toho, aby pritom bola dotknutá zásada osobnej trestnej zodpovednosti.

100 – V prípade súbežne prebiehajúceho trestného konania a zároveň interného konania môže Ústredná komisia pozastaviť interné konanie až do času ukončenia trestného konania. V takomto prípade možno pozastavené interné konanie obnoviť do 120 dní od oboznámenia sa so súdnym rozhodnutím, hoci nemusí byť ešte právoplatné.¹⁷

Opätovné otvorenie už ukončeného trestného konania a preskúmanie prijatého rozhodnutia¹⁸

101 – Ak interné konanie, ktoré nebolo pozastavené, sa ukončí uložením sankcie a následné trestné konanie sa ukončí právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom, prezidentka na žiadosť účastníka obnoví interné konanie s cieľom zmeniť alebo potvrdiť svoje rozhodnutie v súvislosti s výsledkom trestného konania. Žiadosť je potrebné podať do 120 dní od právoplatnosti rozsudku.

102 – V prípade, že interné konanie skončí uložením prípadu *ad acta* a trestné konanie s právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, prezidentka požiadala o opätovné otvorenie interného konania, aby sa rozhodnutia prispôbili výsledku trestného konania. Interné konanie sa znova otvorí, ak z právoplatného odsudzujúceho rozsudku vyplynie, že za skutok bol vynesený nižší trest než ten, ktorý sa uplatnil.

103 – Vo vyššie uvedených prípadoch sa interné konanie znovu otvorí do 120 dní od zistenia nových dôkazov alebo od prijatia žiadosti o opätovné otvorenie. Konanie bude prebiehať s úplne novými termínmi stanovenými pre jeho ukončenie.

104 – Výskyt nových a relevantných skutočností, ktoré neboli známe v čase rozhodnutia, oprávňuje zúčastnené strany, aby kedykoľvek predložili prezidentke žiadosť o opätovné otvorenie interného konania za podmienok a spôsobom uvedeným v predchádzajúcich bodoch so žiadosťou o preskúmanie predtým prijatého rozhodnutia. Rozhodnutie prijme prezidentka po predbežnom vyšetrení, ak to bude považované za potrebné, a po vyjadrení kompetentnej osoby, voči ktorej má dôveru.

Ostatní laickí členovia

105 – Komisie v zónach a podzónach na ochranu maloletých prijímajú s príslušnými úpravami podobné pravidlá a postupy, aké sú stanovené pre prípady oznámení o zneužití zo strany členov Generálnej rady, fokolárov a fokolarínok, pre prípady spadajúce do ich kompetencie týkajúce sa ostatných laických členov Máriinho diela (volontárov, gen 2, gens,

¹⁷ Odsek zmenený a doplnený na základe rozhodnutia prezidentky z 1. júna 2020. Predchádzajúci odsek znel: *V prípadoch osobitnej zložitosti zisťovania oznámených skutočností, a keď výsledok interného vyšetrovania neodhalil dostatočné prvky na odôvodnenie uloženia sankcie, Ústredná komisia môže pozastaviť interné konanie až do ukončenia trestného konania. V takom prípade sa môže prerušené interné konanie obnoviť, ak sa získajú ďalšie dostatočné prvky na ukončenie konania, a to aj na základe súdneho opatrenia, ktoré ešte nie je právoplatné.*

¹⁸ Nadpis pridaný na základe rozhodnutia prezidentky 1. júna 2020.

mladých zo sekcie rehoľníkov/zasvätených osôb, patriacich do hnutí širokého záberu, adherentov a sympatizantov).

106 – Komisie v zónach, resp. v podzónach budú o výsledku jednotlivých fáz konania bezodkladne informovať Ústrednú komisiu, pričom sa budú riadiť jej pokynmi.

107 – V prípade nedodržania týchto pokynov sú komisie v zónach, resp. v podzónach povinné uviesť dôvod.

108 – V prípade nezmieriteľného a pretrvávajúceho rozporu Ústredná komisia prevezme riadenie prípadu a podnikne potrebné kroky na dotiahnutie interného konania do konca.

109 – K tomuto kroku sa prikróčí aj v prípade vážnych chýb a nezrovnalostí, ktorých sa dopustili komisie v zónach, resp. v podzónach na ochranu maloletých v prípadoch, na ktoré boli upozornené.

Maloletí zúčastňujúci sa na aktivitách hnutia

110 – Hnutie fokoláre – v duchu záväzkov v úvodnej časti týchto usmernení – šíri medzi maloletými zúčastňujúcimi sa na aktivitách hnutia kultúru rešpektu a úcty k druhému.

111 – Z tohto dôvodu sa zaväzuje rozvíjať program prevencie a boja proti všetkým formám zneužívania medzi maloletými edukatívnym a nikdy sankčným, represívnym spôsobom.

112 – V prípade nahlásenia, že maloletá osoba sa dopustila domnelého sexuálneho zneužívania, násilia, zlého zaobchádzania či šikanovania voči inej maloletej osobe, v súlade so zákonmi platnými v danej krajine, v ktorej sa nachádza, bude domnelý maloletý páchatel' protiprávneho konania do chvíle začatia interného konania zbavený každého poverenia a každej úlohy, ktoré by mohli predstavovať riziko pre jeho rovesníkov, a to upovedomením jeho rodičov.

113 – Tieto skutky – v prípade zistenia, že maloletá osoba sa ich naozaj dopustila – sú nezlučiteľné s požiadavkami pre účasť na živote a aktivitách hnutia, pri ktorých sa predpokladá prítomnosť maloletých.

114 – Ak to podmienky budú umožňovať, v spolupráci s rodinou sa dieťaťu bude pomáhať, aby si uvedomilo závažnosť svojich skutkov tak, aby sa neskôr mohlo opäť zapájať do aktivít.

115 – Ak by sa počas podujatia (kongresu, letného tábora, workshopu, mariapoli...) maloletý dopustil konania, ktoré je v rozpore so zásadami uvedenými v týchto usmerneniach, ale ktoré by v žiadnom prípade nebolo také závažné, že by bolo potrebné bezodkladne začať interné konanie, osoby zodpovedné za podujatie v otvorenom a úprimnom dialógu s maloletým sa budú usilovať objasniť mu, čo sa stalo, a pomôcť maloletému, aby si uvedomil svoje správanie, a vyzvú ho, aby vstúpil do seba a uvedomil si svoju zodpovednosť. O udalosti musia byť rodičia maloletej osoby bezodkladne informovaní.

116 – Ak napriek vyššie uvedenému pokusu by sa správanie maloletého opakovalo, bude sa zvažovať, či nie sú splnené podmienky na začatie interného konania podľa pravidiel uvedených v týchto usmerneniach.

Záruky

117 – Počas interného konania je potrebné obvinenej osobe zaistiť právo na obhajobu.

118 – Ak sa v tejto fáze preukáže, že takéto správanie obvinenej osoby nie je notoricky známe, je potrebné dbať o to, aby tieto opatrenia neohrozili jej dobrú povesť. Dôvody prijatých opatrení nie je potrebné zverejňovať, pokiaľ na to neexistujú platné dôvody.

119 – Zainteresované osoby, ktoré o to majú konkrétny záujem, majú možnosť požiadať o informácie o výsledku interného konania. Posúdenie oprávnenosti tohto záujmu je ponechané na uváženie komisie zodpovednej za vybavenie prípadu.

120 – V prípade presťahovania interného člena na iné miesto bude nový zodpovedný informovaný o opatreniach, ktoré boli voči nemu prijaté.

121 – Kópie všetkých dokumentov vypracovaných a použitých pri interných konaniach musia byť uschované v dôvernom archíve Ústrednej komisie a komisií v zónach, resp. podzónach.

VZOR

PRÍLOHA II

**Hlavičkový papier
Máriino dielo**

Váž. pán/Váž. pani

POVERENIE OCHRANOU MALOLETÝCH

Podpísaný/á _____, narodený/á v _____ dňa _____, bytom v _____, ul. _____, tel. _____, delegát Hnutia fokoláre – Máriinho diela – pre zónu/podzónu _____, – v súlade s ustanoveniami uvedenými v Usmerneniach Hnutia fokoláre na podporu blaha a ochranu maloletých;
– pretože podľa informácií pán/pani _____, narodený/á v _____ dňa _____, bytom v _____, ul. _____, tel. _____, povolaním _____, spĺňa požadované predpoklady na to, aby vykonával zverené úlohy v súvislosti s ochranou maloletých“;
týmto

POVERUJE

vyššie uvedenú osobu vykonávať úlohy a funkcie súvisiace s ochranou maloletých v zóne/podzóne _____.

Poverenie podľa ustanovení uvedených v usmernení je na obdobie troch rokov, po uplynutí ktorých sa automaticky predĺži o ďalšie tri roky, pokiaľ ho delegát neodvolá, ak ho delegát/delegátka nezruší, alebo samotný poverenec sa nevzdá svojej funkcie.

V _____ dňa _____

Podpis
Okrúhla pečiatka Máriinho diela

AKCEPTOVANIE POVERENIA A ZÁVÄZNÉ VYHLÁSENIE

Podpísaný/á _____, narodený/á v _____ dňa _____, bytom v _____, ul. _____, tel. _____, – v zmysle menovania dňa _____, ktorým delegát/ka Hnutia fokoláre – Máriinho diela – zóny/podzóny _____ ho/ju poveril úlohami a funkciou ochrancu maloletých,

VYHLASUJE,

– že poverenie prijíma a zaväzuje sa vykonávať ho svedomito, v plnej slobode a nezávisle, v úzkej spolupráci so zodpovednými a ostatnými členmi komisie a v súlade s „Usmerneniami Hnutia fokoláre na podporu blaha a ochrany maloletých“, s ktorými je dokonale oboznámený;
– že nebol odsúdený za trestné činy proti verejnej morálke, rodinnej morálke, morálnej slobode a proti individuálnej osobnosti.
Zaväzuje sa dodržiavať prísnu mlčanlivosť o všetkých správach a informáciách, o ktorých sa dozvie pri výkone svojej funkcie;

V _____ dňa _____

Podpis

VZŤAH S MALOLETÝM

Prípady, pri ktorých maloletý, obeť zneužívania, nahlási sexuálne zneužívanie alebo iné násilné činy, sú veľmi zriedkavé. Mnoho ráz si páchatel' verbálnym alebo neverbálnym násilným správaním podriadi svoju obeť, manipuluje ňou, a tak má kormidlo ich vzájomného vzťahu vo svojich rukách. V rámci tohto komplexného vzťahu vstupujú do hry viaceré dynamické a obranné mechanizmy, ktoré veľmi často stavajú dieťa do pozície, v ktorej sa nemôže vzoprieť, alebo necíti potrebu nahlásiť zneužitie či násilné činy, a zostáva v istom zmysle pasívne a tiché.

Na zneužívanie sa príde skôr na základe správania maloletého, ktorý vyzerá byť nesvoj.

Známky nepokoja

Správanie maloletého je absolútne kľúčové. Prípadové štúdie ukazujú, že neexistujú žiadne špecifické prejavy, ktoré by umožňovali s istotou potvrdiť, či sa maloletá osoba stala obeťou zneužívania. Existujú však náznaky, ktoré dieťa prejavuje svojim správaním, ktoré treba interpretovať veľmi starostlivo spoločne s nejakým odborníkom, ktoré môže svedčiť o tom, že dieťa prežíva nepríjemnú situáciu.

Fyzické násilie zanecháva na tele obeť viditeľné stopy; keď však dôjde k zneužitiu, príznaky nie sú také jasné. V naposledy uvedených prípadoch často dochádza k náhlejšiemu zmene správania dieťaťa, ktoré je iné ako zvyčajne. Potrebné je zbystriť pozornosť najmä v prípadoch, keď maloletý:

- je zmätený, má ťažkosti vyjadrovať sa;
- vyzerá smutný a má sklón sa izolovať;
- ma časté záchvaty hnevu alebo plaču;
- je obzvlášť agresívny alebo hyperaktívny;
- náhle mení svoje návyky, spôsob, akým sa hrá, kreslí atď.;
- neustále sa sťažuje na fyzické bolesti, ktoré nemajú medicínsky pôvod (napr. bolesti hlavy, brucha, únavy);
- má regresívne správanie (napr. bedwetting, t. j. pomočovanie sa v 5-6 rokoch), charakteristické obavy z predchádzajúcich vývojových štádií, prehnaná závislosť od dospelšej osoby);
- prejavuje ťažkosti s najbežnejšími biologickými funkciami (napr. poruchy spánku, odmietnutie jedla);
- v škole je nesústredený a bez záujmu, výrazné zhoršenie prospechu;
- preukazuje zvodné postoje pred dospelými, resp. navrhuje svojim rovesníkom hry s nevhodným sexuálnym obsahom;
- má strach byť sám; bojí sa dospelých (alebo niekoho konkrétneho);
- prejavuje nové obavy.

Takéto spôsoby správania sa môžu vyskytovať u všetkých detí, ale keď sú **časté a prehnané**, vtedy im treba venovať zvýšenú pozornosť.

Ako počúvať dieťa, ktoré spontánne rozpráva o násilnom čine

V prípade, že maloletý má takú dôveru voči dospelšej osobe, že jej začne rozprávať o tom, že sa stal obeťou zneužívania, násillia, zlého zaobchádzania alebo šikanovania, dospelý sa musí zachovať citlivo. Má iba počúvať spontánne rozprávanie maloletého bez toho, aby mu kládol otázky, čiže má počúvať práve to, čo maloletý cíti, že chce povedať. Netreba klásť rušivé a nevhodné otázky, pretože tieto negatívne ovplyvňujú už silne prežitú skúsenosť. Ak je potrebné vstúpiť do dialógu s obeťou, je vhodné nadviazať na niektorú jeho vetu a povzbudiť ho, aby pokračoval vo svojom spontánnom rozprávaní (napríklad: „Povedal si, že v ten deň si bol doma...“).

Ďalším dôležitým aspektom rozhovoru je ovládanie vlastných emócií. V tomto okamihu počúvania je nevyhnutné, aby dospelý dokázal ovládnuť svoje emócie, aj keď ho závažnosť situácie môže desiť. Dieťa musí vnímať blízkosť, podporu a pocit bezpečia zo strany dospelého, ktorý ho počúva, a nie súd, pretože inak sa uzamkne do svojho utrpenia a bude v sebe utvrdzovať pocit viny a hanby. Ak má dospelý takýto postoj, maloletý sa bude môcť slobodne vyjadriť a bude mať tiež možnosť zažiť iný vzťah s dospelými.

Úlohou dospelého, ktorému sa obeť zveruje, nie je overovať pravdivosť jej príbehu, a už vôbec nie určovať diagnózu. Potrebné je skôr ponúknuť priestor, v ktorom sa maloletý môže vyjadriť a byť uznaný ako obeť, čo je základný východiskový bod pre začatie novej cesty osobnej obnovy.

Z tohto dôvodu je absolútne zakázané nahrávať rozhovor s maloletou osobou, či chcieť od nej ďalšie rozhovory. Potrebné je postupovať v súlade s usmerneniami.

Ako počúvať dospelú obeť, ktorá spontánne odhaľuje násilný čin, ktorý utrpela v detstve alebo v čase dospievania.

Obeť často prelomí mlčanie o mnoho rokov neskôr, keď už mechanizmy prispôsobenia sa situácii zneužívania prestali fungovať a nejaká nová situácia vynesie minulosť späť na povrch. Môže sa stať, že mladý človek alebo dospelý začne rozprávať o násillí, ktorému bol vystavený ako maloletý.

Vyššie uvedené kritériá na počúvanie maloletej obeť platia aj vtedy, keď je obeť už plnoletá: voľné počúvanie bez konkrétnych otázok, kontrola emócií zo strany osoby, ktorá počúva, a okamžité informovanie osoby zodpovednej za ochranu maloletých.